ELENCHUS
QUÆSTIONUM
QUAS
VEN. ALPHONSUS MARIA DE LIGORIO

RECTOR MAJOR CONGREGATIONIS SANCTISSIMI REDEMPTORIS,

AC OLIM

EPISCOPUS S. AGATHÆ GOTHORUM

Reformavit, explicavit, immutavit re melius perpensa in nona Editione, in qua, post Revisionem, nihil censura dignum repertum fuisse

S. RITUUM CONGREGATIO

Declaravit Decreto diei 14. Maii 1803.

CONFIRMATO A SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO

PIO VII. PONT. MAX.

ROMÆ MDCCCVI.

Apud Lazarinum Rev. Cameræ Apostolicæ Typographum
Superiorum Permissu

Sunt etiam in nobis, qui habent timorem Dei, sed non secundum scientiam; statuentes duriora præcepta, quæ non possit humana conditio sustinere. Timor in eo est, quod videntur consulere disciplinæ, opus virtutis exigere; sed inscitia in eo est, quia non compatiuntur naturæ, non æstimant possibilitatem. Non sit ergo irrationabilis timor. S. Ambros. in Psal. 118. serm. 5. vers. 6.

Cavenda est conscientia nimis larga, et nimis stricta, nam prima generat præsumptionem, secunda desperationem: Prima sæpe salvat damnandum, secunda contra damnat salvandum: S. Bonaventura; Comp. Theol. verit. lib. 2. Cap. 32. num. 5.

AD LECTOREM

Cum præcipuum sit intentum nostræ minimæ Congregationis SS. Redemptoris Missionibus vacare, cumque Missionariorum exercitio necessario adnexum sit munus conscientias hominum instructionibus, & confessionibus dirigere: Ideo pluribus ab hinc annis excogitavi juventuti Sodalitatis nostræ librum de re morali tractantem tradere, qui mediam inter alios, aut nimis rigidos, aut nimis benignos viam teneret. Opus absolvi, sed quia nimis festinanter fuit illud typis demandatum, ut aliis satisfacerem, mihi non satisfeci; plura enim in eo vel non bene excussa exciderunt, vel confuso ordine fuerunt exposita. Idcirco cum ea diligentiore examine, nec non clariore methodo indigere animadvertissem, animum ad secundam editionem applicui, in qua ad meliorem ordinem omnia redigere curavi, & utillimis doctrinis librum copiosiorem reddere. Nonnullas etiam opiniones (temporis decursu rebus ad utiliorem trutinam revocatis), hominem me agnoscens, reformavi. Neque in hoc erubui, cum D. Augustinus non erubuerit in pluribus se retractare; sicut etiam D. Thomam fecisse testantur Cajetanus, Catharinus, & Capreolus, ac ipse Doctor Angelicus (3. *p. quæst. 9. art.* 4.) sic fassus est: *Quamvis alibi aliter scripserim*. Ut enim Tullius dixit: *Sapientis est mutare consilium*, Et alibi: *numquam laudata fuit in una sententia permansio*. Nemini autem superfluum videatur post tot libros scientiam moralem pertractantes hunc me suscepisse laborem, quasi actum agerem, cum etenim plurimos legerim Auctores, alios inveni qui plus æquo indulgentes iis, qui (*ut ait Isaias cap.* 30.) dicunt; *nolite aspicere nobis ea quæ recta sunt, loquimini nobis placentia*; consuunt pulvillos sub eorum capite, ut in peccatis misere conquiescant: Haud enim dubitandum multum detrimenti Dei Ecclesiam sentire ex istorum Auctorum sectatoribus, cum major hominum laxioris vitæ pars ad illos concurrat. Contra vero reperi alios, qui ad reprobanda assueti quæcumque extremam rigiditatem non sapiunt, consilia cum præceptis confundunt, novisque mandatis conscientias aggravant, humanam imbecillitatem nihil pensi habentes, nihilque memores illius Sacri Canonis (*cap.ult. de transact.*) qui admonet: *In his vero, in quibus jus non invenitur expressum, procedas æquitate servata, semper in humaniorem partem declinando, secundum quod personas & causas, loca & tempora videris postulare*. Et hoc modo jugum Christi Domini, quod est suave, intollerabile reddunt, viamque salutis sic pluribus præcludunt, juxta illud S. Ambrosii: *Sunt etiam in nobis qui timorem Domini habent, sed non secundum scientiam*,

statuentes duriora præcepta, quæ non possit humana conditio substinere. In psal. 118. *serm.* 5. Utraque sane extremitas maxime periculosa, nam prima spatiosam viam relaxatione ad perditionem aperit; altera (ut ait perdoctus Cabassutius in *theor. Jur. præf. ad Lect.*) duplici tramite urget Animas in ruinam, erronea scilicet conscientia, & desperatione; cum plurimi, audita hac rigidiore doctrina, in mortalia labuntur, vel credentes inesse lethale peccatum ubi non est, vel nimia difficultatate deterriti, impossibile putantes eo modo posse salvari, salutis suæ curam penitus abjiciunt.

Propterea in lucem edere deliberavi hoc novum opus, quod inter opiniones nimis benignas, & nimis severas medium locum teneret (*a*). Facile continget in hoc meo libro, & potissimum in hac postrema editione, omnium sensui me non fore satisfacturum: ab illis enim, qui rigidæ, vel benignæ sententiæ plus forte, quam par est amantiores sunt, aut nimis austerus habebor, quia a multorum, graviumque Auctorum sententiis recessi; aut nimis indulgens, quia plures opiniones libertati faventes tamquam probabiles approbavi. Testor Deum, cujus honorem, & animarum salutem mihi proposui, quod quidquid scripserim, non ab aliqua passione impulsus, aut verbis aliquorum Auctorum addictus, vel austeritati, aut benignitati nimis adhærens, ad hæc scribenda me induxi. In qualibet quæstione prævio diuturno studio curavi quidem veritatem investigare, præcipue in iis quæ ad praxim magis faciunt; & propterea non solum diligenti trutina perpendere elaboravi rationes, quas Doctores Classici tradunt; sed etiam plures doctos recentiores consulere non neglexi, adeout aliquando in recto judicio de aliqua quæstione faciendo multos dies consumpserim. Siquidem non tamquam ovis (ut verbis utar Rigoristarum) semitas Scriptorum cæco ductu sectatus sum, sed operam dedi, ut veritatem assequerer, aut sententias, quæ magis veritati accedunt, amplexarer. Pro viribus sum conatus semper rationem auctoritati præponere, & ubi ratio me convicit, non renui Auctoribus plurimis contraire, etiam iis, quibus magis forsan adhærere potuissem, utpote quia, cum hanc scientiam addiscerem, ad manus meas ante alios illi pervenerunt. Hinc, benevole Lector, ne putes me Auctoribus benignæ sententiæ omnino addictum, si eos sæpius me citare observas; nam ad hoc opus conficiendum non prætermisi etiam rigidæ sententiæ Auctores legere, paratus quidem a sententiis meis desciscere, dummodo suis rationibus de veritate me convicissent.

Ce-

(*a*) Et lib. 3. tract. 5. de septimo præcepto decalog. cap. 2. de restitutione Dub. I.

Cæterum in dubiis discutiendis æqualis mihi scrupulus fuit, tam sententias libertati faventes, & a ratione alienas uti probabiles admittere, quam damnare ut improbabiles eas, quæ valido quodam fundamento innixæ mihi videbantur. Cum certum sit, vel ut certum tenendum, prout communiter DD. docent, & ipse doctus R. P. Concina, in suo eruditissimo opere Theologiæ Dogmatico-Moralis me instruit, quod Hominibus imponenda sub culpa gravi non sunt, nisi evidens ratio id suadeat. Æquæ enim nefas est a culpa excusare qui reus est, quam innocentem tamquam culpæ reum judicare, ut sedulo monuit *S. Antoninus par.* 2. *tit.* 1. *cap.* 11. §. 28. ubi disserens, quando aliquid damnandum sit de mortali, vel non, sic scripsit: *nisi habeatur auctoritas expressa S. Scripturæ, aut Canonis, seu determinationis Ecclesiæ, vel evidens ratio, non nisi periculosissime determinatur. Nam si determinetur, quod sit ibi mortale, & non sit, mortaliter peccabit contrafaciens, quia omne quod est contra conscientiam Ædificat ad Gehennam. Si autem determinetur, quod non sit mortale, & secundum rei veritatem sit, error suus non excusabit a mortali . . . quando scilicet erraret ex crassa ignorantia, secus, si ex probabili, puta, quia consuluit Peritos in tali materia, a quibus sibi dicitur illud tale non esse mortale; videtur enim tunc ignorantia quasi invincibilis, quæ excusat a toto. Et hoc quantum ad ea, quæ non sunt expresse contra Jus Divinum, vel Naturale, vel contra Articulos Fidei, decem Præcepta, & hujusmodi, in quibus ignorans ignorabitur.* Quapropter semper timor mihi fuit, ne Deus æque rationem a me exigeret, si opiniones laxas, ut probabiles approbassem, quam si probabiles, ut laxas reprobassem. Humanæ conditionis præsenti fragilitate spectata, non est semper verum, tutius esse Animas per viam arctiorem dirigere, cum videamus Ecclesiam tam nimiam libertatem, quam nimium rigorem, sæpe proscripsisse. Unde *Gerson de vita spir. part.* 3. *lect.* 4. *coll.* 10. animadvertens damna sententiarum excedenter rigidarum, sic advertit: *fit, ut per tales assertiones publicas nimis duras, & strictas præsertim in non certissimis, nequaquam eruantur Homines a luto peccatorum, sed in illud profundius, quia disperatius, immergantur.* De reliquo tandem me protestor, quod si in aliquo erravi, opto, ut error mihi ostendatur, nam paratus sum illico me retractare, nec erubescam, prout non erubui id facere in hac mea nova Editione, in qua a pluribus recessi opinionibus, quæ olim probabiles, sed postmodum, vel nimis benignæ, aut nimis rigidæ mihi visæ sunt.

Cæterum, benigne Lector, te ad monitum volo, ne existimes me opiniones illas approbare, ex eo quod non reprobem; eas enim quandoque fideliter exponam cum suis rationibus, & Patro-

nis, ut alii pro sua prudentia, cujus ponderis sint, adjudicent. Deinde advertas, quod cum aliquam opinionem veriorem voco, tunc contrariam non habeo ut probabilem, & si non expresse, ut improbabilem damnem. Insuper quando unam ex sententiis probabiliorem appello, nullo judicio dato de probabilitate alterius, aut utor hoc verbo *non audeo damnare*, non propterea intelligo eam probabilem dicere, sed judicio prudentiorum remittere. Vale.

ELEN-

ELENCHUS

„ Quæstionum, quas Auctor, post primam Neapolitanam Operis editionem, rebus ad seduliorem trutinam revocatis, reformavit. In qualibet autem harum Quæstionum prius adnotatur locus libri primæ editionis, postmodum locus secundæ, ubi facta est correctio.

Quæstio I. An legatarius possit sibi compensare legatum relictum in testamento non solemni? In priori libro (*col. 13. vers. 3. Probabile etiam*) relata est opinio *Lessii*, *Mol. Gran. Salmanticensium*, *&c.*; qui id probabile dixerunt. Sed in hoc præsenti Libro id reprobatum est. Vide *lib. 1. n. 35. vers. Attamen*.

Qu. 2. An debitor donans aliquid suo creditori immemor debiti, excusetur a restitutione? In primo libro (*col. 13. v. Hinc I.*) relata est opinio *Rebellii*, *Card.*, *& Diana*, qui probabilem putarunt opinionem affirmativam. Sed vide limitationem in hoc *l. 1. n. 34. & l. 3. n. 700. v. Qu. 2.* (*a*).

Qu. 3. An fur mittens Domino rem furatam per virum fidelem teneatur ad iterum restituendum si ille non reddat? In primo libro (*col. 14. v. VI. Similiter*) *Pal. Sot. Ledes. & Gabriel* adducuntur, qui id negaverunt. Sed in hoc absolute affirmandum probatur. Vide *lib. 2. n. 39.*

Qu. 4. An sit obligatio ex superfluis statui elargiendi eleemosynam pauperibus laborantibus paupertate communi? In primo libro (*col. 80. litt. A.*) relata est opinio *Soti*, *Nav.*, *S. Antonini*; *Vasq. &c.* qui negarunt. Sed in hoc melior visa est sententia opposita. Vide *l. 2. num. 32. v. quæritur*.

Qu. 5. An sit obligatio corrigendi peccantem ex ignorantia in legem humanam? In primo libro (*col. 83. litt. A. v. quæritur hic.*) visa est probabilior opinio negativa. Sed in hoc affirmativa probabilior visa est; Vide *l. 2. num. 36.*

Qu. 6. An qui inducit sive directe, sive indirecte proximum ad peccandum, semper peccet peccato scandali? In primo libro (*col. 85. litt. A.*) dictum est cum *Palao, Sanch. Bonac. Azor. &c.* probabile esse, quod is non peccet contra charitatem, nisi expresse intendat ruinam spiritualem alterius. Sed in hoc visa est vera sententia affirmativa; Vide *l. 2. num. 45.*

Qu. 7. An semper in Confessione sit explicanda circumstantia inductionis ad peccandum? In primo libro (*col. 86. v. Nota*) probata est sententia negativa. Sed in hoc vide dicta. *l. 2. numer. 46.* (*b*).

Qu. 8. An sit peccatum mortale petere ab aliquo quidquam quod ille non præsta-

(*a*) *Lib. 1. num. 34.* legitur: *infertur 6. quod certus de debito, & dubius de solutione tenetur solvere, ut communiter docent* Suar., Vasq., Lugo, *& alii cum* Sanch. *Casu vero quo etiam creditor de suo jure dubitaret, censet* Layman., & Sporer. *cum* Tamburin. *debitorem teneri tantum ad partem pro rata dubii. Subdit tamen* Layman *quod non auderet condemnare Creditorem, si totum exigeret. Et lib. 3. num. 700. quær. 2. an debitor aliquid donans suo creditori immemor debiti, excusetur a restitutione?* Respondit. *Negat prima sententia cum* Sanch., Laym., Sporer., Bonac., Dian., Salm. &c. *Ratio &c. Secunda vero sententia quam tenent* Card. Rodr., Mazz., Croix., Tambur. *cum suo Magistro* Baldello (*& probabilem censet* Diana, *se revocans a prima sententia*) *affirmat talem donantem bene satisfacere suo debito ex justitia*, concluditque; *prima sententia est communior, & quidem valde probabilis; sed hæc secunda sua probabilitate non caret.*

(*b*) *Lib. 2. num. 46. Postquam Auctores pro affirmativa, & negativa sententia refert concludit; Unusquisque abundet in sensu suo.*

stabit sine mortali si jam sit paratus ad peccandum? In primo libro (*col. 86. v. quaeritur II.*) relata est opinio *Soti*, *Suar. & Azor.*, qui id negarunt. Sed in hoc dictum est sequendum esse oppositum; Vide *l. 2. num. 47.*

Qu. 9. An peccent graviter Mulieres ad sui ornatum partem pectoris ostendentes? In primo libro (*col. 89. litt. C. & col. 250. in fine*) actum est de hoc puncto sequendo doctrinam *Laymanni*, *Cajet. Nav. Salmant. &c.* Sed vide quomodo limitatur in hoc; Vide *l. 2. numer. 55. v. quaeritur* (*a*).

Qu. 10. An liceat famulo comitari Herum ad lupanar, vel eum ducere curru vel sella? In primo libro (*col. 94. litt. B.*) relata est opinio *Busembai*, *Nav., Manuel., &c.* dicentium licere sola ratione famulatus: Sed in hoc requiritur saltem causa gravis damni subeundi. Vide *l. 2. num. 64.*

Qu. 11. An liceat famulo ratione famulatus deferre munera meretrici L...ni? In primo libro (*col. 94. in fine qu. 2.*) relata est opinio *Busembai*, & *Sanch.* id permittentium, si sit de esculentis, & poculentis. Sed in hoc negatur; Vide *lib. 2. num. 65.*

Qu. 12. An liceat famulo ob metum mortis subjicere humeros, vel deferre scalam Domino ascendenti ad fornicandum, aut vi aperire januam? In primo libro (*col. 95. qu. 4.*) id omnino negatum est. Sed in hoc vide dicta *l. 2. num. 66. v. qu. IV.* (*b*).

Qu. 13. An liceat vendere vinum ei qui vendet mixtum aqua? In primo libro (*col. 69. litt. C. v. Pariter*) adducta est opinio affirmativa *Palai*, *Sanch.*, & *Tamb.*, si aeque commode aliis vendi non possit. Sed in hoc id non admittitur, nisi ob metum mortis, vel infamiae; Vide *l. 2. num. 69. v. qu. VII.*

Qu. 14. An liceat vendere ornatus puellae abusurae? In primo libro (*col. 96. lit. D.*

(*a*) Ubi legitur *acriter invehunt contra hunc morem* Natalis Alex., Roncagl. *dicentes hoc per se esse peccatum mortale, quia per se aliis grave scandalum affert. Cum ego munus concionatoris gessi, pluries etiam hunc perniciosum usum fortiter conatus sum exprobrare; sed cum hic officium agam Scriptoris de scientia morali, oportet, ut dicam, quod juxta veritatem sentio, & quod a DD. didici. Non nego I. quod illae faeminae quae hunc morem alicubi introducerent, sane graviter peccarent. Non nego II. quod denudatio pectoris posset esse ita immoderata, ut per se non posset excusari a scandalo gravi, tamquam valde ad lasciviam provocans, uti bene ait* Sporer. *Dico vero III. quod si denudatio non esset taliter immoderata, & alicubi adesset consuetudo, ut mulieres sic incederent, esset quidem exprobranda, sed non omnino damnanda de peccato mortali. Id tenent communissime* Navarr., Cajet., Less., Laym., Bon., Salm., Azzor., Sanch., *cum* Sylv., Fill. &c. *Videtur etiam huic adhaerere S. Thom. 2. 2. quaes. 169. art. 2. Caeterum non dubito*, concludit, *quod sententia, ut supra relata, cum magna discretione oportet ut prudens Confessarius utatur, ne indulgeat nimiae mulierum licentiae, quae libidinem involvet, cum pie viventes non sic incedant. Bene enim* Croix. *cum* Eliz. *advertit, quod ejusmodi faeminae denudatione pectoris non raro quaerunt inhoneste appeti a Viris, ut illos sibi irretiant, & captivent; & hanc ob causam recte putat* Eliz. *pluros faeminas damnationem pati. Hinc non dubito, quod hujusmodi indecens mos enixe a Praedicatoribus, & Confessariis quantum fieri potest coercendus est, & extirpandus, ut docet D. Antonin. part. 2. tit. 4. cap. 5.*

(*b*) Ubi scribit: *Negant* Viva, & Milant., P. Concina, Salm., Croix., *& alii. Quia, ut dicunt tales actiones nunquam licent, utpote intrinsece malae. Sed contradicunt* Busem., Sanch., Les., *quorum sententia spectata ratione mihi probabilior videtur. Et idem mecum sentit doctus Auctor continuat. Tournely tom. I. pag. 303. dicens:* non teneor grave subire detrimentum; ut alterius peccatum avertam; ipse sane malitiam suam sibi imputet. *Quia tamen praedictae cooperationes vere concurrunt ad damnum stupri, quamvis solum materialiter concurrant ad peccatum stupratoris, puto nullum alium timorem excusare cooperantem nisi mortis.*

lib.D. v. Eodem.) relata est opinio *La-Croix* citantis *Navar. Azor. Sanch. Bonac. &c*, qui dicunt licere, si illa æque emeret ab aliis. Sed in hoc id non admittitur, nisi venditor notabile patiatur incommodum; Vide *l. 2. num. 72. v. Eodem*.

Qu. 15. An liceat Aurigis, & Nautis ob solum lucrum mercedis vehere meretricem ad Amasium? In primo libro (*col. 98. v. 8. Licet.*) dictum est licere cum *Salmant. Sanch. Azor. Navar. &c.* Sed in hoc non admittitur, nisi ob metum gravis damni; Vide *lib. 2. num. 75. v. An autem*.

Qu. 16. An sit peccatum mortale sine gravi causa petere mutuum ab Usurario parato, vel Sacramentum a Sacerdote peccatore parato ad ministrandum? In primo libro (*col. 97. num. 4. v. Utrum autem, & num. 7. v. Sed quæstio.*) relata est opinio *Lugonis, Soti, Sanch. Cajet. Led. Man. &c.* qui id negarunt. Sed in hoc dictum est id esse mortale tam contra charitatem, quam contra justitiam, nisi gravis causa necessitatis, vel utilitatis interveniat; Vide *lib. 2. num. 47. & 77. v. 4. Licitum*, loquendo de Usurario, & *num. 79.* de Sacerdote peccatore.

Qu. 17. An volenti frangere jejunium liceat sine gravis incommodi causa cibos præbere? In primo libro (*col. 47. n. 7. v. Volenti.*) adducta est opinio *Lessii, Cajet., Nav., & Vasq.* id affirmantium. Sed in hoc reprobatum est; Vide *lib. 2. num. 80.*

Qu. 18. An in materia simoniæ, & usuræ possit deduci in pactum obligatio antidoralis? In primo libro (*col. 118. lit. A. v. quæritur in fine.*) dictum est cum *Salmant. Val. Cajet. Pal. Less. &c.* id licere, si pactum sit remunerandi in genere, nulla addita nova obligatione. Sed id omnino reprobatur. Vide *l. 3. num. 53.*, *& num. 764.*

Qu. 19. An juramentum execratorium sit verum juramentum? In primo libro (*col. 146. litt. A. v. Notandum*) dictum est cum *Salm. Busemb. Sanch. Pal. &c.* id communiter negari. Sed in hoc affirmatur, si in juramento expresse nominetur *Deus*; Vide *lib. 3. num. 143.*

Qu. 20. An in juramento assertorio sit mortale jurare cum defectu justitiæ? In primo libro (*col. 148. litt. A.*) dictum est probabilius esse tantum veniale. Sed in hoc additur esse mortale, si juratur ad firmandam detractionem; Vide *l. 3. num. 146.*

Qu. 21. An peregrinus possit dispensari in votis, juramentis, & legibus ab Episcopo loci ubi reperitur? In primo libro (*col. 758. litt. E. v. Nota hic*) id omnino negatum est. Sed vide hic *l. 1. num. 158. (a).*

Qu. 22. An maritus possit occidere eum qui vult cum sua uxore adulterari? In primo libro (*col. 239. v. Dicendum II.*) id absolute negatum est. Sed, in hoc id non reprobatur, si vir ante factum occidat, ne adulterium eveniat; Vide *l. 3. num. 391. v. Quando*.

Qu. 23. An peccent graviter spectatores qui ad comœdiam turpem concurrunt pecunia, vel plausu? In primo libro (*col. 251. v. Quares 2.*) dictum est probabile esse non peccare spectatores secundos, nempe sine quibus etiam comœdia repræsenteretur. Sed in hoc visum est oppositum: Vide *l. 3. n. 427. v. Num autem*.

Qu. 24. An Beneficiarius expendens fructus Beneficii superfluos ad suam sustentationem in usus profanos, teneatur ad restitutionem? In primo libro (*col. 270. v. Utrum autem.*) probabilior cum *S. Thoma, Sot. Lugo, Pal. Less. &c.* visa est opinio negativa. Sed in hoc probabiliorem diximus oppositam per se loquendo; Vide *l. 3. num. 490.*

Qu. 25. An fur teneatur restituere cum damno graviore, nempe, si res non posset mitti ad Dominum, nisi expensis majoribus, quam sit valor rei? In primo libro (*col.*

(a) Ubi legitur: adsunt quatuor sententiæ, & relatis tribus cum eorum Auctoribus, & rationibus concludit: *Quarta sententia communissima, ut ait* Croix, *& communiter recepta, ut asserunt* Salm., *cui subscribimus, tenet posse peregrinum dispensari ab Episcopo loci non solum in legibus, sed etiam in votis, & juramentis, modo ibi sit animo permanendi per majorem anni partem.*

(*col.* 295. *litt.B.*) adducta est opinio *Salmanticensium*, *Soti*, *Less. Pal.Con.* & *Bus.* id negantium. Sed in hoc oppositum tenetur, nisi expensæ sint longe majores; Vide *l.* 3. *num.* 598. 697., & 753.

Qu. 26. An accipiens rem a fure, qui rem furatam cum suis permiscuit, teneatur ad restitutionem. In primo libro (*col.* 299. *litt.B.*) adducta est opinio negativa *Tamburrini cum Sanch.*, & *aliis*. Sed in hoc omnino reprobatur; Vide *l.*3. *num.*612.

Qu. 27. An Beneficiarius omittens Officium uno die possit excusari a restitutione, si suppleat in alio? In primo libro(*col.* 310. *in fine qu.* 5.) relata est opinio affirmativa *Salm. Molfes. Palud. Bonac.* &c. Sed in hoc tenetur negativa; Vide *l.*3. *num.*667.

Qu. 28. An Beneficiarius omittens partem Officii minorem quam integræ Horæ, teneatur ad restitutionem? In primo libro (*col.*311. *qu.*5.) relata est opinio negativa *Navarri*, *Tol.*, & *Viva*. Sed in hoc verior visa est opposita; Vide *l.*3. *num.*668.

Qu. 29. An Beneficiarius simplex omittens officium teneatur restituere omnes fructus Beneficii? In primo libro (*col.*312.*qu.* 10. *v. Quid* &c.) adducta est opinio *Henrici*, *Metinæ*, & *Manuelis*, qui dicunt teneri ad restitutionem tantum tertiæ partis fructuum. Sed in hoc illa reprobatur; Vide *l.* 3. *num.*673. *v. Quid*.

Qu. 30. An licitum sit donum accipere a donante debitis gravato? In primo libro (*col.*327. *litt.B.*) relata est opinio affirmativa *Lessii*, *Mol.Nav. Laym.* &c. Sed in hoc refutatur; Vide *l.*3. *n.*622.

Qu. 31. An sit necessarium in mutuo ad exigendum interesse, ut moneatur mutuatarius de justo titulo, qui jam adest? In primo libro (*col.*343. *lit.E. v. Sed dubitatur.*) delatum est opinioni negativæ *Lessii*, *Lugonis*, *Bon. Trull.* &c. Sed in hoc verior est affirmativa; Vide *l.*3. *num.*769. *v. Sed dubitatur*.

Qu. 32. An mutuator possit retinere lucrum exactum, si aderat justus titulus, sed non monuit de eo mutuatarium, & contraxit bona fide? In primo libro (*col.*394. *quæst.III.*) adducta est opinio affirmativa (licet tamquam minus probabilis) *Lugonis*, *Dianæ*, *Sa*, & *Tanneri*. Sed in hoc refutata est; Vide *l.*3. *num.*773.

Qu. 33. An liceat res pretiosas quamplurimi vendere? In primo libro (*col.* 355. *lit. D.*) relata est opinio affirmativa *Soti*, *Tol. Dianæ*, *Tann. Val. Reg.* &c. Sed in hoc probabilior visa est contraria. Vide *l.* 3. *num.* 808.

Qu. 34. An facto monopolio injusto a Mercatoribus, liceat aliis eodem pretio merces vendere? In primo libro (*col.* 357. *lit. G. v. Sed hinc*) relata est opinio affirmativa *Salm. Bon. Trull. Reg. Med.* &c. Sed in hoc omnino melior visa est negativa; Vide *l.* 3. *num.* 817. *v. Sed hic. pag.* 408.

Qu. 35. An liceat rem infimo pretio emere ab aliquo nesciente ejus valorem? In primo libro (*col.* 357. *lit. H. v. Idem*) amplexata est opinio negativa. Sed in hoc defenditur opposita; Vide *l.* 2. *num.* 819. *v. Idem*

Qu. 36. An liceat Clerico conducere prædia aliena ad saginanda propria animalia, ut postea vendat? In primo libro (*col.* 361. *v. Quæres.*) dictum est licere si conductio non afferat magnam distractionem a ministerio Sacro. Sed in hoc id non admittitur, quia non caret cupiditate turpis lucri; Vide *l.* 3. *num.* 835. *v. An vero*.

Qu. 37. An pereunte re censita, pereat census de jure naturali? In primo libro (*col.* 366. *v. qu.* 3.) dicta est probabilis sententia negativa cum *Soto*, *Pal. Salm. Covarr.* &c. Sed in hoc omnino tenendam diximus affirmativam; Vide *l.* 3. *num.* 847.

Qu. 38. An cogens cum injuria alterum ad ludendum possit retinere lucratum? In primo libro (*col.* 375. *litt. D.*) adducta est opinio negativa. Sed in hoc probabilior visa est sententia affirmativa, modo ille qui cogit non superet coactum in peritia ludendi; Vide *l.* 3. *num.*880;

Qu. 39. An sit gravis obligatio relinquendi sua bona suis Fratribus, & Sororibus? In primo libro (*col.* 398.*litt.A.*) relata est opinio *Salmanticensium*, *Nav.* &c. dicentium non esse, nisi illi extreme indigeant. Sed in hoc diximus omnino tenendum peccare graviter

viter relinquentem bona extraneis, si Fratres graviter indigeant? Vide *l.* 3. *num.* 946.

Qu. 40. An liceat revelare crimen alterius ad vitandum damnum proprium, si notitia criminis vi, aut dolo excipiatur? In primo libro (*col.*407. *lit.A. v. Sed hic.*) dicta est probabilis opinio affirmativa cum *Salm. Lessio*, & *P. Nav.* Sed in hoc melior visa est opposita; Vide *l.* 3. *num.* 969. *v. Sed hic magna*.

Qu. 41. An qui alteri occultam contumeliam irrogavit teneatur ad satisfactionem? In primo libro (*col.* 410.*v. Sed Quær.* 1.) relata est opinio negativa *Laymanni*, & *Molinæ*. Sed in hoc diximus omnino sequendam affirmativam; Vide *l.* 3. *num.* 985.

Qu. 42. An lædant jejunium electuaria sumpta in modica quantitate ad delectationem? In primo libro (*col.* 419. *lit.F.*) adducta est opinio negativa cum *Salm. Sylvest.*, & *Abb.* Sed in hoc dictum est contrariam omnino tenendam; Vide *l.* 3. *num.* 1019. *Quær. II.*

Qu. 43. An potio chocolatis possit sumi toties quoties in die? In primo libro (*col.* 425. *v. Orandum.*) dicta est proprobabilis opinio affirmativa *Patris Viva*, si sumatur ut potus usualis. Sed in hoc talis potio non admittitur, nisi pro uno tantum cyatho in die, ratione consuetudinis: Vide *l.3.num.*1023. *v. secunda in fine*.

Qu. 44. An Religiosus expendens cum licentia generali Prælati ad usus illicitos, peccet contra paupertatem, & teneatur ad restitutionem? In primo libro (*col.* 450. *lit. E. v. II. quæstio*). Vocata est non improbabilis sententia negativa cum *de Alexandro, Suar; Bann. Lugo &c.* Sed in hoc affirmativa amplexata est; Vide *l.* 4. *num.* 31. & *l.* 3. *num.* 873.

Qu. 45. An Patronus debeat præsentare digniores ad Beneficium curatum? In primo libro (*col.* 469. *lit. A. qu.* 2.) dicta est probabilis opinio negativa cum *Palao*, *Garcia, P.Nav. Rodr. &c.* Sed in hoc dictum est, omnino tenendam affirmativam; Vide *l.* 4. *num.* 97.

Qu. 46. An Episcopus conferens Beneficium simplex minus digno peccet mortaliter? In primo (*col.* 291. *quær.* 2.) delatum est sententiæ negativæ cum *Navar. Sa*, *Soto*, *Dicast. Guit. Diana &c.* Sed in hoc probabilior dicta affirmativa; Vide *l.* 4. *num.* 163.

*Qu.*47. An Episcopus conferens Beneficium curatum minus digno, teneatur ad restitutionem? In primo libro (*col.*292. *v. Magis*) probabilis visa est opinio negativa *Navarri, Henrici*, *Ledesm.*&c. Sed in hoc amplexata est opposita; Vide *l.* 4. *num.* 109.

*Qu.*48. An graviter peccet, & teneatur ad restitutionem, qui recipit Beneficium curatum cum animo dubio, vel conditionato suscipiendi Sacerdotium infra annum? In primo libro (*col.*471.*lit.A.*) adducta est opinio negativa *Navarri*, *Barbosæ*, *Garciæ &c.* Item opinio *Salmanticensium*, qui eam admittunt tantum, si animus est conditionatus. Sed in hoc melior visa est opposita, sive animus sit dubius, sive conditionatus; Vide *l.* 4. *num.* 114;

Qu. 49. An pluralitas Beneficiorum sit vetita non solum de jure Canonico, sed etiam naturali? In primo libro (*col.* 473. *litt.A.*) dicta est probabilis opinio negativa cum *Lugo*, *Innoc. Fill. Valent. Led. &c.* Sed in hoc omnino tenendam diximus affirmativam, nisi accedat dispensatio Pontificia, & juxta causa; Vide *l.* 4. *num.* 117.

Qu. 50. An possit sine peccato gravi permutari Officium Divinum in aliud notabiliter brevius? In primo libro (*col.* 494. *litt. A.*) dicta est probabilis opinio affirmativa, excepto officio Palmarum cum Officio Paschæ, vel Pentecostes, ut tenent *Sylvest. Salm. Vill. Diana &c.* Sed in hoc non est admissa ut probabilis; Vide *l.* 4. *num.* 161. *v. Quær. III.*

Qu. 51. An Matutinum possit recitari duabus horis post meridiem? In primo libro (*col.* 496. *litt. D.*) probabilis dicta est opinio affirmativa cum *Salm. Sanch. Tamb. Molfes. Led. &c.* Sed in hoc dictum est tenendam esse oppositam. Vide *l.* 4. *num.* 174.

Qu. 52. An peccata multiplicentur ex diversitate objectorum totalium, nempe si quis uno ictu occidit quatuor homines? In primo libro (*col.* 564. *v. An autem*) dicta est probabilis opinio negativa cum *Suar. Lugo*, *Busem. Viva*

va &c. Sed in hoc amplexata est opposita; Vide *l. 4. num.* 45.

Qu. 53. An Confessarius in mortali successive absolvens plures Pœnitentes unum peccatum committat (*col.* 563. *v. II. Quoad actus*) visa est probabilis opinio affirmativa cum *Salmant. Lugone, Viva, Sporer &c.* Sed in hoc reprobata est. Vide *l. 5. num.* 50. *qu. 6.*

Qu. 54. An citra infamationem possit quis dissolvere amicitiam alicujus, narrando ejus defectus naturales, ut ipse succedat loco expulsi? In primo libro (*col.* 576. *lit. A.*) relata est opinio affirmativa *Salmanticensium, Soti, Bonac. Arag. Prado &c.* Sed in hoc amplexata est opposita; Vide *l. 5. num.* 72. *v. An citra*.

Qu. 55. An liceat se inebriare ex consilio Medicorum, si inebriatio æstimatur necessaria ad morbum expellendum? In primo libro (*col.* 577. *v.* 2. *Non est*) adducta est opinio affirmativa *Busembai., Sylv. Cajet. Lessii, Salm. &c.* Sed vide quomodo in hoc limitata est *l. 5. num.* 76. *qu. I.* (*a*).

Qu. 56. An liceat se inebriare ad vitandam mortem, quam alter ei minitatur? In primo libro (*col.* 578. *lit. C.*) dicta est probabilis opinio affirmativa *Lessii, Leym; Bonac., Busemb., &c.* Sed in hoc amplexata est negativa; Vide *l. 5. num. 76. qu. II.*

Qu. 57. An satisfaciat, qui se confitetur tempore Missæ? In primo libro (*col.* 210. *quær.*2.) adducta est opinio affirmativa *Palai, Hurtadi, La-Croix, Pichler., Gobat., &c.* Modo aliquo modo attendat simul ad Missam. Vide *l.* 3. *num.*314. (*b*).

Qu. 58. An liceat aliquid accipere pro sustentatione ingressuri, si Monasterium sit opulentum? In primo libro (*col.* 130. *v. Sed quæritur*) relata est opinio affirmativa *Salm. Nav. Tol. Pal. Sanch. Bon. Sot. &c.* Sed in hoc amplexata est opposita; Vide *lib. 3. num.*92. *v. Secunda*.

Qu. 59. An in Sacramento Baptismi aqua sit infundenda dum actu dicitur, *Te baptizo*? In prima editione (*col.* 585. *lit. A.*) affirmatum est. Sed hac secunda probatum est sufficere quod forma proferatur antequam materia desistatur applicari; Vid. *lib. 6. num. 9. v. Quæritur*.

Qu. 60. An omnes materiæ, & formæ Sacramentorum sint a Christo determinatæ in specie? Negatum est in priori libro (*col.* 804. *qu.*2.) Sed in hoc secundo oppositum probabilius visum est *lib.* 2. *num.*12.

Qu. 61. An peccet graviter Minister conferens Sacramenta in mortali, etiam si ad illud non sit specialiter ordinatus, vel si solemniter non ministret? Negatum est in priori libro (*col.* 594. & 595.) sed hic affirmatur *lib. 6. n.*32.

Qu. 62. An peccet graviter Sacerdos Ministrans Eucharistiam in Mortali? In priori libro (*col.* 655. *v. An autem*) probabilis dicta est sententia negativa. Sed hic eam refutamus, *lib. 6. num.*35.

Qu. 63. An Minister possit dare Sacramentum indigno ob metum mortis? In priori libro (*col.* 595. *Dub.* 5.) probabilis visa est sententia affirmativa Sed hic negativam tenemus *l.6.num.*49.

Qu. 64. An Clericus habituatus in vitio turpi, vel alio, volens ascendere ad Ordinem Sacrum, possit absolvi ex simplicibus signis extraordinariis, tantum sufficientibus ad Sacramentum pœnitentiæ suscipiendum? In priori libro affirmatum est (*col.* 598. *Quæres hic* 3.) Sed hic negatur, nisi valde extraordinaria signa accedant, quæ probitatem positivam Ordinandi ostendant; Vide *lib. 6. in Dissert. ex num. 63. p.* 27.

*Qu.*65. An Sacerdotes ordinentur per solam

(*a*) *Valde DD. laborant in hac quæstione*, scribit loco citato, *licet videatur casus vix umquam accidere posse. Prima Sententia affirmat, secunda vero sententia negat. Verumtamen prima sententia satis probabilis, immo probabilior mihi videtur casu quo potatio vini præbeatur ad expellendos sive corrigendos pravos humores; tunc enim privatio rationis per accidens, & indirecte evenit, & ideo licite permitti potest. Secus vero dicendum si potatio daretur directe ad ebbrietatem, sive ad privationem rationis causandam, hoc enim esset semper intrinsece malum. Hinc numquam licitum est se inebriare ad sensus sopiendos, ne cruciatus sentiantur*.

(*b*) Ubi respondit; *negative cum sententia communi*.

lam manuum impositionem? In priori libro (*col.* 806. *lit. F.*) negavimus. Sed hic affirmativam sententiam probabiliorem censemus *l. 6. num.* 749.

Qu. 66. An moribundus, qui mane communicavit, possit eadem die sumere Viaticum adveniente morbo? In priori libro (*col.* 668. *lit. A.*) probabilem diximus sententiam tam affirmativam, quam negativam. Sed hic distinguimus, si morbus sit naturalis, aut violentus *lib. 6. num.* 285. *Dub.* 3.

Qu. 67. An Sacerdos negligens dicere sacrum promissum, parvo stipendio accepto, graviter peccet? In priori libro (*col.* 676. *litt. C.*) diximus probabilem sententiam negativam. Sed hic affirmativam tutamur *lib. 6. num.* 317. *qu. III.*

Qu. 68. An Episcopus possit moderari numerum Missarum a Testatore praescriptarum? In priori libro dictum est posse, si fructus congruentes non percipiantur (*col.* 680. *lit. F.*) Sed hic negatur *loc. cit. num.* 631. *Dub.* 1.

Qu. 69. An liceat privatim celebrare in die Cœnæ Domini. In priori libro adhæsimus sententiæ affirmativæ (*col.* 687. *litt. E.*) Sed hic dicimus omnino tenendam negativam *lib. 6. num.* 350.

Qu. 70. An Altare amittat consecrationem, si frangatur sigillum, vel removeatur Sepulchrum cum Reliquiis. In primo libro probabile dictum est non amittere, (*col.* 693. *lit. C.*) Sed hic *l. 6. num.* 369. *ad num.* 3, *Dub.* 2. oppositum tenendum probamus.

Qu. 71. An sufficiant duæ Mappæ in Altari, vel una duplicata. In priori libro affirmavimus (*col.* 697. *lit. C.*) Sed hic contrarium tenendum dicimus *lib. 6. num.* 375.

Qu. 72. An aqua lotionis Corporalium possit projici alio, quam in Sacrarium? In priori libro dictum est sufficere si projiciatur in decentem locum (*col.* 699. *lit. E.*) Sed hic contrarium probamus *l. 6. num.* 387.

Qu. 73. An Abbates possint consecrare Calices pro Ecclesiis alienis? In priori libro relata est sententia affirmativa (*col.* 699. *lit. B. in fine*) Sed hic oppositam tenendam dicimus; *lib. 6. n.* 381.

Qu. 74. An Pyxis debeat benedici? In priori libro retulimus sententiam negativam (*col.* 698. *lit. H.*) Sed hic oppositam probamus *lib. 6. num.* 385.

Qu. 75. Si post sumptionem Sacerdos prudenter dubitat vinum fuisse acetum, an rursus consecrare debeat utramque materiam sub conditione? Hic affirmandum probamus *lib. 9. num.* 206. *v. Quoad*. Quidquid dictum sit in priori libro.

Qu. 76. A quo Episcopo debeant approbari Confessarii? In priori libro (*col.* 247. *lit. E.*) dictum est probabiliter posse approbari etiam ab Episcopo Confessarii, aut Pœnitentis. Sed hic *lib. 6. num.* 548. dicimus omnino approbandos ab Episcopo loci.

Qu. 77. Doctor consultus a Confessario an teneatur ad Sigillum? In priori libro (*col.* 776. *lit. G.*) diximus probabiliter non teneri: Sed hic oppositum tuemur *lib. 6 num.* 647.

Qu. 78. An Mutus teneatur confiteri scripto? In priori libro probabilis visa est sententia negativa, (*col.* 726. *lit. b.*) Sed hic dicimus teneri, si commode potest; *lib. 6. num.* 479. *v. qu.*

Qu. 79. An in Jubilæo Confessio debeat fieri in eadem hebdomada, in qua perficiuntur opera ut possit Pœnitens absolvi a reservatis? In priori libro adhæsimus opinioni negativæ (*col.* 743. *lit. A. num.* 2.) Sed hic oppositam tenemus *lib. 6. num.* 537.

Qu. 80. An qui Jubilæo confessus est invalide, possit deinde a quolibet absolvi? In priori libro relata est opinio affirmativa (*col.* 743. *num.* 1.) Sed hic negativam sustinemus; *lib. 6. num.* 537. *v. qu. II.*

Qu. 81. An Parochus in aliena Diœcesi possit excipere Confessiones alienorum ex licentia illorum Parochi? In priori libro affirmavimus; (*col.* 746. *lit. B.*) Sed hic negamus *l. 6. num.* 544.

Qu. 82. An simplex Sacerdos possit absolvere moribundum, præsente Confessario approbato? In priori libro (*col.* 752. *lit. D.*) relata est sententia affirmans, quam hic rejicimus; *lib. 6. num.* 562.

Qu. 83. An ignorans reservationem casus Episcopalis, eam incurrat? In priori libro diximus probabilem sententiam negativam, (*col.* 757. *lit. A.*) Sed hic eam reprobamus; *l. 6. n.* 581.

Qu. 84.

Qu. 84. An absoluti indirecte a peccato reservato in casu necessitatis a non habente facultatem, teneantur postmodum Episcopo se præsentare? In priori libro negavimus (*col.* 936. *v. An autem*) Sed hic observa distinctionem allatam *l.* 7, *num.* 91. (*a*).

Qu. 85. An Confessarius errans culpabiliter circa valorem Sacramenti teneatur monere Pænitentem de errore etiam cum gravi suo incommodo? In priori libro probabilem diximus sententiam negativam (*col.* 766. *lit. I.*) Sed hic affirmativam tenemus *lib.* 6, *num.*619.

Qu. 86. An possit absolvi a simplici Confessario Peregrinus habens casum reservatum in loco confessionis tantum, & non in Patria? In libro priori relata est opinio affirmativa; (*col.* 758. *in fin. v. Quæritur an.*) Sed hic eam refutamus; *lib.* 6. *num.* 588.

Qu. 87. An qui confessus est Superiori, & oblitus fuerit reservati, remaneat ab illo directe absolutus? Hic probabilius negatur *l.* 6. *num.* 597. Quidquid in priori libro dictum sit.

Qu. 88. An incurrat suspensionem qui ordinatur cum Patrimonio donato, sed data antapoca, vel fide de reddendo illo donanti? In priori libro, dicta est probabilis opinio negativa, (*col.* 829. *Dub.* 2.) Sed hic *lib.*6. *num.*822. observa distinctionem tenendam, nempe si donans habuerit veram, vel ne voluntatem donandi.

Qu. 89. Si quis post contracta Sponsalia cum una ducat aliam, an hac defuncta, teneatur ducere primam? In priori libro dictum est probabiliter non teneri (*col.* 845. *lit. I.*) Sed hic contrarium sustinetur *lib.* 6, *num.*875. *v. Quæritur*.

Qu. 90. An si quis ficte contraxit Matrimonium, ad illud revalidandum sufficiat, quod ipse solus apponat consensum? Hic *l.* 6. *num.* 1114. sententia affirmativa verior dicitur; quamvis in priori libro (*col.* 899. *v. Hinc infertur*) non fuerit admissa.

Qu. 91. An sit nulla dispensatio super impedimento inter propinquos, si taceatur copula inter ipsos præhabita? In priori libro opinio negativa probabilis visa est; (*col.* 904. *v. Quær.* 3.) Sed hic *lib.* 6. *num.* 1134. omnino rejicitur, etiamsi copula non fuerit habita ad facilius obtinendam dispensationem.

Qu. 92. An simplex Sacerdos possit absolvere a venialibus, & ab excommunicatione minori? In priori libro (*col.* 746. *lit. A.*, & *col.* 928. *v. certum*) opinio affirmativa, licet non fuerit admissa, non tamen omnino rejecta est; Sed hic *lib.* 7. *num.* 71. omnino rejicitur ob Decretum Innoc. XI.

Qu. 93. An absolutus ab Episcopo in necessitate a casu Papali propter impedimentum temporale, excusetur ab adeundo Romam, si parti jam satisfecerit? In priori libro dictum est probabiliter excusari, (*col.* 933. *qu. III. in fin.*) Sed hic omnino teneri dicimus *l.* 7. *num.* 87.

Qu. 94. An habens casum Papalem publicum, si punitus fuerit ab aliquo Episcopo, possit absolvi ab alio? In priori libro opinio affirmativa probabilis visa est (*col.* 930. *v. Hinc*, *infra Dub.* 1.) Sed hic contrariam veriorem dicimus, *l.* 7. *num.* 77.

Qu. 95. An Episcopi possint absolvere a Papalibus occultis extra Confessionem? In priori libro relata est opinio affirmativa, (*col.* 942. *ad num.* 8.) Sed hic *l.* 6. *num.* 593. *v. Eandem* illam refutamus ex Declar. Gregorii XIII.

Qu. 96. An liceat rescribere ad excommunicatum? In priori libro dictum est probabiliter licere (*col.* 964. *lit. F.*) Sed hic negamus *l.* 7. *num.* 193. An autem liceat excommunicatum resalutare? In priori libro, (*col.* 965. *Dub. II.*) opi-

(*a*) Scribens: *Si peccatum sit absolutum in articulo sive periculo mortis, tunc nulla remanet obligatio se præsentandi ad Superiorem, quia tunc vere directe peccatum fuit absolutum, cum eo casu cesset omnis reservatio. Secus vero, si peccatum vere est absolutum ab inferiore propter aliquod impedimentum adeundi Superiorem extra mortis articulum, quia tunc nullus verior potest directe absolvere a reservatis, sed tantum indirecte pœnitens, ut postea directe a Superiore absolvatur, omnino cum convaluerit tenetur eum adire.*

opinionem affirmativam diximus absolute probabilem: Sed hic *d. n.* 193. oppositam censemus probabiliorem, licet primam non damnemus.

Qu. 97. An Duellum possit acceptari, ne incurratur magna, & certa jactura bonorum? Quiequid dictum sit cum *Salmantic.* in priori libro (*col.* 970. *lit. A. Not. I.*) hodie hæc opinio damnata est a Bened. XIV. Vide Tom. 1. *lib.* 3. *num.* 400. Prop. IV.

Qu. 98. An Parentes possint cogere puellam ad ingressum in Monasterium causa educationis? In priori libro (*col.* 983. *in princip.*) probabilis dicta est opinio affirmativa; Sed hic *l.* 7. *n.* 212. opposita absolute probabilior visa est, nisi puella sit in periculo incontinentiæ.

Qu. 99. An incurrat irregularitem ratione bigamiæ, qui contrahit duo Matrimonia nulla, vel qui ficte secundum Matrimonium init ad copulam extorquendam? Hic dicimus affirmandum *l.* 7. *num.* 446. & 447. Quidquid in priori libro dictum fuerit.

„ Adduntur aliæ recentes Retractationes opinionum, quæ in præcedenti Editione recensebantur. „

Quær. I. Si quis probabiliter judicet implevisse votum, Horas Canonicas, sive pænitentiam, an teneatur eam satisfacere, si adhuc probabile sit, vel dubium non implevisse? Negant plures Auctores *l.* 1. *num.* 76. Sed oppositum est tenendum, quia possidet obligatio jam contracta, donec certe non fuerit impleta.

Quær. II. An declarationes S. C. Cardinalium vim legis habeant? Plures AA. negant, nisi editæ sint, non solum consulto Pontifice, sed etiam mandandante, ut ipsæ solemniter per totam Ecclesiam promulgentur, *lib.* 1. *n.* 106. *vers. quær.* 2. Addendum tamen est, quod hujusmodi declarationes, quæ jam in Ecclesia universaliter divulgatæ, & facto sic promulgatæ fuerint usu plurium annorum, vel relatione Auctorum communiter ipsas referentium, hæ satis omnes Fideles obstringunt.

Quær. III. An Episcopus dispensare possit in Statutis Canonicis, in quibus dispensatio reservata non sit? Visa fuit prius satis probabilis sententia affirmativa cum *Soto*, *Covarr.*, *Castropal.*, *Bonac.*, & *S. Antonin.* Sed re melius perpensa videtur negativa omnino tenenda ex *Clement.* 2. *de Elect. ubi: Lex Superioris per inferiorem tolli non potest.* Cui congruit *c. Dilectus de Temp. Ordin.*

Quær. IV. An Delegatus *Principis*, vel Delegatus *ad universitatem causarum*, possit subdelegare? Affirmatur *l.* 1. *n.* 193. Sed hoc est limitandum juxta id, quod dicitur *lib.* 6. *num.* 559. nempe hoc intelligi, cum delegatio facta est tamquam per Officium, aut cum delegatur alicui jurisdictio, uti privilegium perpetuo suo officio, sive Dignitati annexum.

Quær. V. An cesset lex, cessante fine Legis in particulari? Allata est sententia, quæ id probabile vocat, hancque tenent *Salm.* & *Viva* cum *Cajet.* *Sylvest.*, *Panorm.*, *Valent.*, *Sa*, *Carden.*, *Navar.*, *Abbate*, *Comit.*, & aliis *lib.* 1. *num.* 199. Sed hic advertendum, quod hæc opinio vix unquam in praxi probabilis erit, quia vix unquam eveniet, quod in particulari omne hallucinationis periculum cesset.

Quær. VI. Si quis ex intentione furandi centum aureos surripiat eos centenis vicibus moraliter interruptis, an tunc centum peccata perpetret? *l.* 5. *n.* 44. dictum fuit probabile esse unum furtum, sive peccatum committi? Sed melius re perpensa, dicendum hujusmodi furta esse centum distinta peccata mortalia, cum unum quodque furtum distinctam malitiam in se continet.

Quær. VII. Actus caritatis erga Deum eliciendus est saltem semel in mense, ut dicitur *l.* 2. *num.* 8. Addendum est, quod eodem modo, nempe semel saltem in mense tenemur pariter elicere actum caritatis erga Proximum alioquin difficulter hoc præceptum caritatis erga Proximum observare valebimus.

Q.VIII.

Quær. VIII. Dictum est *l.* 3. *num.* 244. non videri improbabile cum *Less.*, *Salm.*, *Bon. &c.* quod ab ipso vovente possit commutari votum in æquale. Sed dicendum cum *S.Th.*, *Caj.*, *Suar.*, *& aliis* esse multum probabilius, quod non possit; quia Deus potius vult rem promissam, quam aliam.

Quær. IX. Dicunt plures DD. apud *Bus. l.3.n.* 381. licere viro honorato occidere aggressorem conantem alapam ei impingere. Sed ibi addendum id, quod sapienter docet Sylvius: *Etiam si honor sit bonum præstantius, quam divitiæ, aut nullum, aut rarissimum arbitramur esse casum, quo pro defensione solius honoris licet aggressorem interficere. In* 2.2. *q.* 64. *art.* 7. *q.* 9.

Quær. X. An Beneficiarii expendentes redditus Beneficii superfluos in usus profanos, teneantur ad restitutionem? *l.* 3. *num.* 492. exposita fuit sententia affirmativa tanquam valde probabilior; sed peracta meliori consideratione, sententia negativa videtur non minus probabilis in praxi, signanter ob auctoritatem, & rationem *D. Th. in* 2.2. *q.* 185. *art.* 7. *Vide cit. num.* 492.

Quær. XI. Si quis furatus sit rem, cujus Dominus est incertus, cui restituere debet? *l.* 3. *num.* 589. dictum est restitutionem faciendam esse Pauperibus, aut Locis Piis cujuscumque loci. Sed huic plures addendæ sunt limitationes, quas loco citato, vel paulo post invenies. (*a*)

Quær. XII. Utrum si crimen aliquod est publicum in quodam loco, possit sine culpa, saltem gravi, manifestari in alio, ubi illud est adhuc occultum. Dictum fuit *l.*1. *n.*85. cum *Lug.*, *Cajet.*, *Nav.*, *Salm.*, *&c.* communissime, contra alios, sententiam affirmativam esse valde probabilem. Sed vide *l.* 3.*n.*979. ubi nunc sententia limitatur tantum pro delictis illis, quæ delinquentem aliis perniciosum efficiunt.

Quær. XIII. An in die jejunii notabiliter antevertens sine justa causa horam meridianam, graviter peccet? *l.* 3. *n.* 1016. dictum fuit cum *Lessio*, *Tol.*, *Bonac.*, *Laym.*, *Salm.*, *Castrop.*, *&c.* probabiliorem esse negativam sententiam. Sed re melius ad trutinam revocata, dicimus cum *Azor.*, *Sanch.*, *Nav.*, *Sylvest.* affirmativam omnino tenendam.

Q.XIV.

(*a*) *Lib.* 3. *tract.* 5. *de Septimo præc. decal. cap.* 2. *de restitutione dub.* 5. *num.* 590. *quær.* I. *Quomodo faienda restitutio, si Dominus rei est incertus? Distinguendam, & videndum an res accepta sit bona, vel mala fide. Si mala fide, tunc iterum distinguendum est: Vel Dominus incertus rei est ignotus tantum in particulari, prout si sciretur rem spectare ad aliquem ex tribus, vel quatuor hominibus loci, sed ignoratur, ad quem peculiariter spectet; tunc nequit restitutio fieri pauperibus, sed res dividenda est inter eos, quos inter defraudatus existit; ita* Sylvius, Lesius, Palaus, Mol., Cajet., P. Nav. &c. *Vel autem Dominus est ignotus in generali, itaut nequeat discerni inter loci Habitatores, ad quem, vel quos res pertineat: Et tunc restitutio fieri debet pauperibus, ut habetur in* cap. cum Tu, de usuris, *ubi præcipitur usurariis restitutionem facere Dominis, vel eorum hæredibus, vel his non superstitibus, pauperibus. Sufficit autem quod restitutio fiat pauperibus cujuscumque loci. Sufficit etiam, quod fiat locis piis, ut communiter docent* Les; Nav., Salm., Croix, Bonac., Azor., Mol., Vasq., Fill. &c. *Id tamen locum habet, modo adhibita sit debita diligentia, ut proprii Domini invenirentur; nam si ante diligentiam adhibitam fieret restitutio pauperibus, & deinde Domini comparerent, utique damnum ipsis resarciendus esset. Præterea id locum habet cum defraudati pauciores sunt, nempe tres, vel quatuor, itaut si restitutio fiat quibuscumque illius loci indiscriminatim, res verosimiliter non perveniet in manus proprii Domini; & ideo restitutio tunc fieri potest pauperibus cujuscumque loci, ut communiter tenent* Sylvest., Bonac., Salm., *cum* Soto, Rebel., & Tapia, *& quamvis* Sylvius *dicat congruentius esse, ut eo casu restitutio fiat pauperibus illius loci, ubi furtum patratum est, addit tamen id non esse necessarium. Si autem plures, & varii Domini incerti alicujus Communitatis damno affecti fuerint, tunc omnino restitutio facienda est pauperibus ejusdem Communitatis lesæ.*

Quær. XIV. An Episcopus possit lites transigere super bona Ecclesiæ vertentes? *l.4. num.* 187. *vers. Circa &c.* dictum est non posse. Sed hoc intelligendum tantum, quando Ecclesia ob transactionem deberet aliquid de rebus possessis cedere; Secus si nihil cederet de possessis.

Quær. XV. Si votum sit certe emissum, sed tantum probabiliter impletum, utrum vovens teneatur omnino votum implere? Negant plures AA., nempe *Lug.*, *Ronc.*, *Salm.*, cum *Laym. &c.* Sed censeo cum *Conc.*, *Antoine*, *&c.* Votum implendum esse, cum enim votum est certum, possidet obligatio implendi votum.

Quær. XVI. An teneatur Pœnitens confiteri mortale peccatum certe commissum, si tantum probabiliter reputet illud confessum fuisse? Negant *Suar.*, *Lug.*, *Salm.*, *& alii*. Sed dico cum *Concina*, *& aliis* eum teneri peccatum illud clavibus subjicere, cum dubia sit confessio, & certa sit Confessionis obligatio. Sed vide, quod dicitur *l.6. de Pænit. n.* 477.

Quær. XVII. An liceat conferre Sacramentum sub conditione, absque quod conditio ore exprimatur? *l. 6. num.* 29. *in fin.* affirmatum est cum *Tourn.*, *Ronc.*, *Castropal.*, & aliis communissime. Sed quia non desunt Auctores aliqui, ut *Gonet*, *Juenin*, *Contens.*, *Serry*, *&c.*, qui tenent (licet parum probabiliter) valorem Sacramenti non pendere ab intentione Ministri, sed tantum ab ipsa collatione Sacramenti serio peracta, tutius est conditionem etiam verbis exprimere.

Quær. XVIII. An teneatur quis confiteri peccatum mortale certe commissum, si postea sit in dubio, an illud fuerit, vel ne confessum? *l.6. n.* 477. dictum fuit non teneri, si credat probabiliter peccatum Confessario jam exposuisse. Sed nunc teneri dicimus, quia sicut certa fuit obligatio confitendi, ita certa debet esse confessio; vide tamen *cit. num.* 477.

Quær. XIX. An Sacerdos ab Ecclesia abscissus, uti si esset Hæreticus, Schismaticus, aut Excommunicatus vitandus possit absolvere eos, qui sunt in periculo mortis, si alius desit? *l.6. n.* 560. *Quær. I.* probata fuit sententia negativa; Sed nunc probamus contrariam cum *Sylvio*, *Colet*, *Sylvestro*, *Cano &c.*

Quær. XX. An si Pænitens confessus sit Superiori, & inculpabiliter sit oblitus peccati reservati, poterit deinde a quolibet Confessario de illo absolvi? *l.6. n.* 597. probavimus sententiam negativam; Sed nunc ex auctoritate *Pontas*, *Colet*, & signanter *Sylvii*, qui affirmativam cum *Sylvest.*, *Nav.*, *Adrian.*, *Angel. Covarr.*, & pluribus aliis pro certa habet, eam reprobare non possumus.

Quær. XXI. An inhabilitas ad celebrandum quam incurrunt Confessarii sollicitantes, incurratur ante sententiam? *l. 6. n.* 705. affirmatur; Sed nunc vide id, quod dicitur in hac Editione *num. citato* (a).

Q. XXII.

(a) *In præcedenti editione hujus operis affirmavi, eo quod pænæ privativæ, quæ important inhabilitationem ad aliquod jus acquirendum, vel cessationem a quodam jure jam acquisito utendo, ut communiter DD. docent, ordinarie ante sententiam incurruntur. Attamen quidem probus Religiosus, cum hæc legisset apud meum opus, scripsit mihi e Roma, quod duo Teologi S. C.Inquisitionis Romanæ oppositum sentiebant, nempe requiri sententiam ad præfatam pænam incurrendam. Sub initio ratio opinionis hujus mihi non occurrebat; sed postea re sedulius perpensa, in hoc eodem meo opere n.* 248. *observavi, quod* Suarez; Bonac., Salm., *cum* Tapia, Vasq., Montesin. &c. *locis ibi cit.* (*quibus recenter consentit* Eusebius Amort *l.* 1. *num.*148.) *dicunt sententiam declaratoriam bene requiri etiam quoad pænas privativas, sive inhabilitantes, casu quo reus non possit exequi pænam sine propria infamia, prout ordinarie in nostro casu eveniret, si Sacerdos sollicitans deberet per longum tempus se abstinere a celebrando. Dico* per longum tempus; *nam si de brevi super dictam inhabilitationem posset impetrare dispensationem, & interim sine sua infamia celebrationem intermittere, tenetur ab ea abstinere.*

Quær. XXII. An Episcopi possint absolvere ab excommunicatione eos, qui tentaverunt extrahere delinquentes ab Ecclesia? *lib.* 1. *Append. II. pag.* 56. *num. XXVIII.* affirmatum est; Sed nunc oppositum tenendum cum *Fagnano*, qui id probat; vide *loc. cit.*

Quær. XXIII. In Praxi Confessarii, posita post librum VII. dicitur *Cap. ult. n.* 287. Episcopis, eorumque delegatis concessa esse facultas impertiendi Indulgentiam Plenariam infirmis eam petentibus in articulo mortis; addendum ad hoc requiri, quod Episcopi hanc facultatem a Pontifice Regnante expostulent, & obtineant.

Quær. XXIV. In eadem Praxi *n.*98. dicitur ex Rubrica illicitum esse in Missa adhibere vinum, quod *incipit acescere*; adverte id quod additum est in examine Ordinandorum num. 98. (*a*).

Quær. XXV. In eadem Praxi *Append. III. num.*122. dicitur, dubium esse an sit probabilis opinio, quod celebrare sine Cruce non sit mortale. Sed re maturius perpensa, nunc satis probabilis mihi videtur, cum inter Doctores sit communis, nec certum habetur fundamentum in oppositum.

Quær. XXVI. An Calix si denuo inauretur, denuo sit consecrandus? *tom.* 2. *l. VI. tract. III. de Euch. c.* 3. *dub.* 2. probabilius censui negandum cum *Laym.*, *Lugo*, *&c.* Sed re melius perpensa nunc puto cum *Ferrari*, *Suar. &c.* probabilius iterum Calicem esse consecrandum; vide adnotationem ultimo loco adjunctam in loco citato (*b*).

(*a*) Ubi legitur; *Vinum autem cum alio liquore, & si modico mixtum, vel mustum de uvis tunc expressum, est quidem materia apta ad Sacramentum, sed graviter illicita, ut dicitur in Rubrica; ubi idem docetur de vino, quod cœperit acescere, vel corrumpi, vel fuerit aliquantulum acre. Dicunt tamen la* Croix., Gobatus, & Sporer., *quod deficiente alio vino, licet uti vino tantum parum acescente: Ait enim Card. Lambertinus Notif.* 77. *num.*2., *quod præfata Rubrica deducta est ex doctrina S. Thomæ* 3. *parte quæst.*74. *Art.*5. *ad* 2. *qui docet non posse quidem Sacramentum confici de aceto*, posse tamen de vino acescenti, quod est in via ad corruptionem, licet peccet conficiens. *Unde Rubrica non videtur accipienda cum tanto rigore, ut comprehendat omnes etiam primos gradus acrimoniæ, sed tantum illos qui jam proxime incipiunt constituere vinum acescens, vulgo dictum*, vino colla punta, *sive*, andato allo spunto.

(*b*) Ubi *dub.*5. *num.*376. *dubitatur* 2. scribit, *casu autem quod per longum usum inauratio deperdatur, puto probabilius dicendum cum* Sylvio, & Ferraris *non requiri novam consecrationem ad celebrandum cum hujusmodi Calice; quia tunc viget ratio, quod Calix semel consecratus totus deinde per modum unius consecratus remanet. Cum vero nova fit inauratio, intervenit aurum de novo additum, quod non est consecratum, immediate sanguinem tangens.*

F I N I S.